

دستور زبان سینما

- گرامر زبان فیلم -

نویسنده:

دبیل آریخن

مترجم:

مسعود مدنی

سرشناسه: اریجان، دانیل. Arjion, Daniel

عنوان و نام پدیدآور: دستور زبان سینما: گرامر زبان فیلم/ نویسنده دانیل آریخن؛ مترجم مسعود مدنی.

مشخصات نشر: تهران: تابان خرد، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۶۴۲ ص: مصور

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۳۸۰-۰۸-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Grammar of the film language, ۱۹۷۶.

موضوع: فیلم برداری

موضوع: سینما تهیه و کارگردانی

شناسه افیس: مدنی، مسعود، مترجم

رده یابی کتاب: ۱۳۹۳ چ ۸ الف/ا ۸۵۰/ا TR

رده یابی دیباچه: ۷۷۸/۵۲

شماره ملی کتاب: ۳۶۵۰۰۵۹

دستور زبان سینما

نویسنده: دانیل آریخن

انتشارات: تابان خرد

مترجم: مسعود مدنی

طراح جلد: شبنم ترابی پاریزی

لیتوگرافی: جامع هنر

چاپ: رنگ پنجم

صحافی: راد

ناظر چاپ: محمد خالق وردی

مدیر: تهران، محمد حسینی

چاپ اول تابان خرد: ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

حقوق چاپ و نشر محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۳۸۰-۰۸-۲

مرکز پخش: کتاب آبان ۶۶۹۵۵۰۱۲

وب سایت: www.abanbook.net

نشانی: خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، بن بست فاتحی

داریان، پلاک ۲، مجتمع ناشران، طبقه همکف، واحد ۱۰

فهرست عناوین

۱۱		پیش گفتاری بر چاپ - لایند
۱۳		معرفی کتاب
۱۵		قدردانی
۱۹		۱- زبان فیلم به عنوان یک نظام از ب- دیدگاه
۲۰		پدیدایی زبان سینما
۲۱		گونه های سینماگر
۲۲		شکل های بیان سینمایی
۲۲		تعریف اهداف ما
۲۵		۲- اهمیت تدوین موازی
۲۵		دو نوع اولیه فیلم
۲۸		کنش و واکنش
۲۹		لحظات اوج و درک آن ها
۳۰		تدوین موازی چگونه انجام می شود
۳۱		دورنمای گسترده تر
۳۳		۳- تعریف ابزار اولیه
۳۴		فیلم خری
۳۴		فیلم مستند
۳۵		فیلم داستانی
۳۵		سه گونه صحنه
۳۶		اجزاء دستور زبان فیلم
۳۶		نما

۳۷	حرکت.....
۳۷	فواصل.....
۳۹	انواع تدوین.....
۴۰	نقطه گذاری تصویری.....
۴۰	تطابق صحنه ها.....
۴۳	نگاه های متقابل.....
۴۳	تغییر مرکز توجه به تناوب.....

۴۷	۴- اصل مثلثی.....
۴۷	اهمیت های پیکری اصلی بازیگران نسبت به یکدیگر.....
۵۰	حفظ صحنه.....
۵۲	اهل سرها.....
۵۲	پنج گزینتهی مثلثی در اصل مثلثی.....
۵۶	تأکید تصویری از طریق ترکیب تصویری.....
۵۸	انواع تأکید تصویری.....
۶۱	آلیکو کو در فیلم های سینمایی.....
۶۳	اصل مثلثی با یک بازیگر.....

۶۷	۵- گفتگوی بین دو بازیگر.....
۶۷	حالت چهره به چهره.....
۶۸	روش زاویه ی معکوس با شمار متفاوت افراد.....
۶۹	بازیگران در حالت پهلوی به پهلوی.....
۷۴	بازیگران پشت یکدیگر.....
۷۵	یک هشدار.....
۷۷	فاصله ی دورین.....
۷۹	ارتفاع دورین و بازیگران.....
۸۲	دو بازیگر در حالت دراز کشیده در کنار یکدیگر.....
۸۴	گفتگوی تلفنی.....
۸۵	قطرهای متضاد.....
۸۹	صافی های نیمه شفاف.....
۸۹	بازتاب بازیگران در آینه.....

۹۱	۶- گفتگوی سه نفره.....
۹۱	موارد عادی.....
۹۲	موارد غیر عادی.....
۹۷	دورین ها در وضعیت معکوس خارجی / داخلی.....
۹۷	دورین در وضعیت معکوس داخلی.....
۹۹	دورین ها در وضعیت موازی.....
۱۰۱	استفاده از بازیگر محور.....
۱۰۵	تأکید بر مرکز توجه.....
۱۰۶	تأکید جزئی.....

۱۰۷	تأکید کامل
۱۰۹	تغییر محور شمال - جنوب (عمودی) به محور شرقی - غربی (افقی)
۱۱۰	استفاده از چهار موضع دوربینی
۱۱۳	افزودن نماهای معکوس داخلی
۱۱۴	روش هشت دوربینه
۱۱۷	یک روش ساده با استفاده از سه زاویه دوربینی
۱۱۸	استفاده از نمای محور
۱۱۹	حذف عمدی
۱۲۱	جمع بندی

۱۲۳	۷- گفتگوی چهار نفره یا بیشتر
۱۲۴	نوار ساده
۱۲۴	۱- روش استفاده از محور تصویری مشترک
۱۲۵	روش گروه به مرکز عمود بر هم
۱۲۶	تقسیم گروه به دو بخش
۱۳۰	تقسیم گروه به دو بخش
۱۳۳	استقرار بازیگران
۱۳۴	چند بخش متقابل
۱۳۸	روش کار با گروه های بزرگ
۱۳۸	یک بازیگر روی روی تمام بازیگران
۱۴۱	تغییر خط توجه به صورت متقاطع
۱۴۴	بازیگری اصلی در میان جمعیت
۱۴۵	بازیگران به عنوان محور

۱۴۹	۸- الگوهای تدوین برای صحنه های گفتگوی فاش حرکت
۱۵۰	الگوهای نزدیک شدن و دور شدن به بازیگران
۱۵۰	چگونه یک فصل آغاز می شود
۱۵۱	نماهای باز معرف
۱۵۲	اهمیت نماهای واکنشی بی صدا
۱۵۳	نماهای «جوفی» و «برون برش»
۱۶۳	روش ترکیبی
۱۶۳	تدوین موازی نماهای اصلی
۱۶۷	خط توجه، تغییر از یک طرف خط توجه به طرف دیگر آن
۱۶۸	وقفه در بین گفتگو
۱۷۰	فشرده کردن (کوتاه کردن) زمان
۱۷۴	شتاب بخشیدن به ضربات هنگ گفتگو

۱۷۵	۹- ماهیت حرکت در تصویر
۱۷۷	تجزیه حرکت به بخش های کوچکتر
۱۷۸	تغییر دید با حرکت
۱۷۹	استفاده از نمای «برون - برش»

۱۷۹	جهت حرکت خشتی
۱۷۹	بازیگر به تغییر جهت مسیر حرکت اشاره می کند
۱۸۷	مسیرهای حرکت متضاد در یک نیمه ی تصویر
۱۸۹	شرایط برش
۱۹۰	در کجا برش انجام شود
۱۹۱	برش در حین حرکت

۱۰- برش پس از حرکت ۱۹۳

۲۰۳	۱۱- حرکت درون تصویر
۲۰۴	برخاستن بازیگر
۲۱۱	برخاستن
۲۱۴	نشستن و تکیه دادن
۲۲۰	راه رفتن و دویدن
۲۳۵	استفاده از دوربین عمود-محور
۲۵۷	یک جمع بندی
۲۵۹	یک اولویت شخصی

۱۲- حرکت به درون و بیرون تصویر ۲۶۱

تقسیم حرکت به بخش های کوچکتر (برش دو) ۲۶۱

حرکت در سه بخش (سه نما) ۲۶۳

۱۳- بازیگر A به سوی بازیگر B می رود ۲۷۳

حرکت هم گرا ۲۷۳

استفاده از دوربین های عمود-محور ۲۷۳

استفاده از نماهای معکوس ۲۷۹

استفاده از دوربین های موازی ۲۸۰

استفاده از دوربین های هم دید محور ۲۸۱

بازیگر A به سوی بازیگر B می آید و از پشت او عبور می کند ۲۸۴

۱۴- استفاده از نمای معرف (اصلی) برای نمایش حرکت ۲۸۷

۱۵- موارد غیرعادی ۳۰۱

وقفه تصویری در مورد گروه های بزرگتر ۳۰۳

حذف وقفه تصویری ۳۰۴

استفاده از نماهای معکوس ۳۰۶

حرکت های واگرا ۳۰۹

محل ثابت بازیگر متحرک در تصویر ۳۱۰

هر دو بازیگر حرکت می کنند ۳۱۱

۱۶- بازیگر A از بازیگر B دور می‌شود ۳۱۳

۱۷- بازیگران با هم حرکت می‌کنند ۳۳۳
حرکت منقطع و توبتی ۳۵۰

۱۸- راهکار وضعیت‌های دشوار تدوینی ۳۵۱
حرکت بین دوربین و بازیگر ساکن ۳۵۱
حرکت در ابتدای نمای دوم ۳۵۴
حرکت در پشت بازیگر ساکن ۳۵۵
استفاده از دوربین‌های عمودمخور ۳۵۹
دو بازیگر حرکت می‌کنند ۳۶۰
خفی کردن موضوع متحرک در نمای اول ۳۶۰
استفاده از یک حرکت قوی در پیش‌زمینه ۳۶۲
بازیگر در دو موضع حرکت می‌کند ۳۶۳
جلب‌جذب توبتی ۳۶۵
استفاده از حرکت غیرعادی ۳۶۹
جلوه‌ی باز شدن ۳۶۹

۱۹- انواع دیگر حرکت ۳۷۳
حرکت دایره‌ای ۳۷۳
حرکت عمودی ۳۸۳
توقف‌های پویا ۳۸۹

۲۰- بیست قاعده‌ی اصلی برای حرکت دوربین ۳۹۳
حرکت و دوربین ۳۹۳
قوانین اصلی برای حرکت دوربین ۳۹۴
انگیزه‌ی نمایشی قوی ۳۹۸

۲۱- چرخش دوربین ۳۹۹
چرخش افقی بر روی یک منظره ۳۹۹
فصل‌های تعقیب ۴۰۱
چرخش منقطع ۴۱۴
چرخش کامل دوربین (۳۶۰ درجه) ۴۱۶
چرخش سریع ۴۱۸
چرخش دوربین در دو جهت ۴۲۰
چرخش عمودی دوربین ۴۲۱
چرخش عمودی دوربین به طرفین ۴۲۶
پیوند نمای ثابت با نمای چرخشی ۴۲۶
تدوین دو نمای چرخشی متوالی ۴۳۰
چرخش‌های آکروباتیک دوربین ۴۳۶

۲۲- دوربین متحرک ۴۳۹

- ۴۴۰ استفاده از نمای تعقیبی پیوسته برای نشان دادن حرکات منقطع
- ۴۴۲ ترکیب نمای ثابت با نمای تعقیبی
- ۴۴۸ حرکت تعقیبی - منقطع دوربین
- ۴۵۱ استفاده از دو مسیر رفت و برگشت دوربین
- ۴۵۳ مسیرهای پیچ و خم دار
- ۴۵۷ چرخش افقی در حین حرکت دوربین
- ۴۶۲ دوربین و بازیگران در دو جهت مخالف حرکت می کنند
- ۴۷۰ حرکت بازیگران در صف یک نفره
- ۴۷۱ حرکت دوربین
- ۴۷۲ موفقی به دوربین متحرک نزدیک می شود
- ۴۷۳ ترکیب نماهای تعقیبی پی در پی
- ۴۷۵ تدوین نماهای با نمای تعقیبی
- ۴۷۹ نمای حرکت در مسیرهای

۲۳- بالابرد دوربین و عدس زوم ۴۸۳

- ۴۸۳ تعقیب حرکت
- ۴۸۳ استفاده از اشیاء در پیش برای تأمین احساس ارتفاع
- ۴۸۴ پیوند دو یا چند نکته داستانی
- ۴۸۵ تزیین حرکت به وضعیت های ساکن
- ۴۸۶ برجسته کردن یک نکته داستانی با استفاده از حرکت بالابرد دوربین (پانورامیک)
- ۴۸۸ ایجاد حرکتی نیرومند برای انجام برش روی حرکت
- ۴۸۹ کاربرد عدسی «زوم»
- ۴۹۰ سرعت های مختلف زوم
- ۴۹۱ ترکیب زوم و چرخش افقی
- ۴۹۳ ترکیب چرخش عمودی با حرکت زوم
- ۴۹۳ حرکت تعقیبی دوربین به همراه زوم
- ۴۹۶ زوم از میان اشیاء و موانع پیش زمینه

۲۴- صحنه های پر حرکت ۴۹۷

- ۵۰۰ نقطه نظر ذهنی
- ۵۰۷ پنج روش برای بهبود کیفیت تصویری صحنه های پر حرکت
- ۵۱۰ رسیدن به اوج تصویری
- ۵۱۳ تقسیم روال اوج گیرنده حرکت به نماهای مختلف
- ۵۱۶ استفاده از «حرکت سریع و آهسته» در صحنه های پر حرکت
- ۵۱۶ وضوح تعقیبی

۲۵- تدوین در داخل دوربین ۵۱۹

- ۵۱۹ نیاز به برنامه ریزی
- ۵۲۰ وقفه در بین حرکات
- ۵۲۱ تغییر مکان در صحنه

۵۲۶	نزدیک شدن به یا دور شدن از دوربین
۵۳۱	تغییر وضعیت پیکری بازیگران
۵۳۳	جابه جایی بازیگران در تصویر
۵۳۹	تعویض محل بازیگران در طرفین تصویر
۵۵۰	شمار متفاوت افراد در نماهای معکوس
۵۵۴	تدوین در چارچوب قاب فیلم

۵۵۹	۲۶- حرکت از یک مکان به مکان دیگر در صحنه
۵۶۰	اصول کلی
۵۶۰	حرکت گروه بازیگران از یک مکان به مکان دیگر
۵۶۲	گروه بازیگران در چند مکان پراکنده می شود
۵۶۵	دو گزینه ی دیگر
۵۶۷	یک بازیگر حرکت می کند، دیگری ساکن می ماند
۵۶۹	گروه بازیگران در یک مکان جمع می شوند
۵۷۱	نمونه ای برای سیر مکان در صحنه

۵۸۱	۲۷- روش های تدوین
۵۸۱	تدوین به صورت نما
۵۸۸	ترکیب دو روش تدوین با هم
۵۹۵	جمع بندی

۵۹۷	۲۸- نشانه گذاری سینمایی
۵۹۷	انتقال از صحنه ای به صحنه ی دیگر: طلوع و غروب
۵۹۷	غروب تصویر رنگی یا به سفید
۵۹۸	همگذاری
۵۹۹	رویش
۵۹۹	عنبیه
۵۹۹	استفاده از بخش های تیره صحنه
۶۰۰	عنوان گذاری
۶۰۰	وسایل و دکور صحنه
۶۰۰	تغییر نور
۶۰۰	پریش و پاسخ
۶۰۱	حرکتی در جهت مشابه
۶۰۱	جایگزینی یک شیئی
۶۰۱	تکرار یک عبارت
۶۰۱	یک تشابه تصویری فریب دهنده
۶۰۶	نمای بسته ناگهانی
۶۰۸	انتقال از طریق تدوین موازی
۶۰۸	آغازگر صحنه
۶۰۹	حرکت بازیگر
۶۰۹	حرکت دوربین

۶۱۰	ارائه‌ی نقطه‌نظر شخصیت
۶۱۴	استفاده از برش پرشی برای نشانه‌گذاری
۶۱۶	برش پرشی برای بیان گذشت زمان
۶۱۶	گزیده‌ای از نقاط اوج
۶۱۸	سکون به عنوان نشانه‌گذاری
۶۱۸	نماهای جداگانه به عنوان وقفه در روایت
۶۲۰	استفاده از فصلی کامل به عنوان وقفه داستانی
۶۲۱	استفاده از نماهای ناواضح برای نشانه‌گذاری
۶۲۳	استفاده از تصویر سیاه برای نشانه‌گذاری
۶۲۴	نشانه‌گذاری از طریق حرکت دوربین
۶۳۱	نشانه‌گذاری عمودی
۶۳۴	نشان ثابت شده
۶۳۵	نتیجه‌گیری نهایی
۶۳۷	واژگان فنی اصطلاحات انگلیسی - فارسی
۶۴۰	واژگان فنی اصطلاحات فارسی - انگلیسی

پیش گفتاری بر چاپ جدید

چاپ گسالی بر این کتاب از سوی انتشارات فوکال^۱ در طی ۱۵ سال گذشته دوران موفقیت آمیزی را سپری کرده است. سر نهاده است، چنانکه چندین بار متن انگلیسی آن تجدید چاپ گردید و در عین حال دوران به زبانهای ژاپنی، فرانسوی، صربستانی، کروآت و اسپانیایی نیز به چاپ رسید. استفاده از این کتاب به عنوان کتاب درسی در مدارس مختلف فیلم و تلویزیون در نقاط مختلف جهان باعث شهرت آن شده است. این استقبال از کتاب، سهم قرونانه‌ی مرا در درک و تفهیم بهتر قواعد تصویری را بر متحرک را به تلاشی ارزشمند بدل نموده است.

در حال حاضر، انتشارات سیلمن جیمز^۲ با این کتاب در قطع شمیخ، روح تازه‌ای به کتاب دمیده است. امید است که تمام کسانی که علاقه‌مند به پیگیری آینده‌ی حرفه‌ای خود در زمینه‌ی شگفت‌آور رسانه‌ها در عصر جدید و به‌ویژه در زمینه‌ی متحرک در شکل‌های گونه‌گون آن از فیلم، نوار، دیسک و یا هرچه که در آینده اختراع شود، چنین تلاش نوین من بهره‌مند شوند.

در ضمن به این نکته اطمینان کامل داشته باشید که قواعد و روش‌ها به‌کار رفته در این کتاب مطرح شده‌اند؛ زمان‌های طولانی در آینده نیز ثابت و تغییر نمی‌خواهند مانند. همچنان می‌خواهم در معرفی چاپ گالینگور خاطرنشان کنم که بزرگترین سبب موفقیت این کتاب، زمان ما هنوز ساخته نشده‌اند. بیایید تلاش کنیم که ما سازنده‌ی چنین فیلم‌ها باشیم. تماشاگران روزافزون در تمام نقاط جهان در انتظار چنین آثاری هستند.

دکتر ریچمن

مؤسسه ویبائو، اوروگون

آوریل ۱۹۹۱